דשדא ליפתא בי פילי. שזרע לפת בתוך נקביס של קרקע הגר ולא כיסה עפר ולא עשה עלוס כי אם זריקה הלפת בתוך החרש לא הויא חזקה שהרי לא עשה שום תיקון בקרקע, והשלכת זרע בקרקע היא מעשה לשלא אם כן שורש ולתא"כ מקסקא (ג) ואע"פ שגדל הלפת ונשרש בקרקע היום ולמחר, ממילא הוא דקשבח ולא דמי לרפק בה פורתא דמעשה קעביד בגוף הקרקע ומשביח הקרקע מיד בתריסה זו וכן נמד לה מיא דאמרן "לעיל הרי משקה את השדה ומגבב את הקרקע אבל האי מאי קעביד, ואכילת הלפת נמי אינה חזקה, דאכילת פירות אינו קונה ולא הויא חזקה לקנות, שהרי אינו עושה בלקיטת הפירות ולא באכילתם שום תיקון בקרקע שיהא דומה לנטעל גדר ופרן" וגם לא יהא מצוות בנכסי הגר" דהתם קמיתהני גופו מן הקרקע וקמשמשת ליה קרקע כמעבד גרב" והכי נמי אמרינן לקמן בשמעתין והרי אכילת פירות דבנכסי חבירו קנה לענין חזקה שלש שנים להיות אכילת הפירות של שלש שנים עומדים במקום שטר ובנכסי הגר לא קנה כלומר לגבי לקנות קרקע מיד כדין קרקע שנקנית בכסף בשטר ובחזקה דנעל וגדר לא הויא חזקה:

פילי. כמו פילאי: **דשדא דיקלא.** כמו ויפשחני (מיכה ג) נוטל מן הענפים ויש מפשחין אותו לגורך הדקל לפי שענפיו מרובים ואין מניחין אותו ליגדל ומגיעין ליה הפשיתא בזימורי בגרס: **אדעתא דדיקלא.** כדי שיגדל (ד): **קני.** הדקל: **אדעתא דחיותא.** אם מפשיטו לגורך בהמותיו להאכילן ואינו מתכוין להנאת הדקל ומיהו בלקיטת הענפים מתכוין הוא להחזיק בדקל ולקנותו בחזקה זו לא קני ואע"ג דממילא מהני לדקל כיון דאינו מתכוין לתקון הקרקע דומיא דנעל וגדר אלא ללקיטת פירות מתכוין לא הויא חזקה וכמחזיק שלא אדעתא' דמי וכי קאמר "מתכוין אני לקיטה זו" הרי הוא כמי שהולך בשוק ואומר "רוצה אני להחזיק בשדה פלוני" דבדיבור בלא מעשה לא הויא חזקה דתרתי בעינן שיעשה תיקון בקרקע בידים וכאותו תיקון יהא מתכוין לשם תיקון כדי להחזיק: **היכי דמי.** מנא ידעינן אי אדעתא דדיקלא או אדעתא דחיותא עבד שלא יוכל לכפור ולטענו אדעתא דדיקלא עבדי: **מאי גיסא ומאי גיסא.** אם מכל לדדין ליקט מעט וכאן מעט-אדעתא דדיקלא שכן מנהג לעשות הכי אי גוונא הוא דאיכא למימר אדעתא דדיקלא ואע"ג דאיכא למימר נמי אדעתא דחיותא, מכתמא כל אדם אדעתא להחזיק מתכוין, וכל היכא דאיכא למימר הכי והכי אמרינן אדעתא למיקני מכוין: **כולה מחד גיסא.** מקלקל הוא את האילן שמגלהו כולו מצד אחד וההוא ודאי אדעתא דחיותא לאוד מכוין דלאילן לא חיים: **בתי מתן דוכי ויבש.** מכבד ומטהר את השדה מקושמים ועשבים רעים: **אדעתא דארעא.** שתהא עומה לארוגה: **אדעתא דליכי.** לקנות עניים לשרוף לא קני דכל לקיטת פירות לא קני: **שקל רבי ווטרי.** איכא למיתני אדעתא דארעא לאכל שבך זוטרי ליכא למיתני אלא אדעתא דליכי לאוד דגדולים הראוין לשריפה מלקט: **דלתקיל היקלא.** מסיר המכשולות ומשוה פני הקרקע שתהא חלקה ולא תכשל המחריסה ותשבר: **קני.** דדמי לאורש: **דבי דרי.** גורן לדוש שם תבואה הכינו דקרקע זה לתריסה עומד ולא לגורן ואף לאחר שיתליקנו לגורן ויחבטו שם חטין יהא צריך (ה) (שם) לאחרוש ולזרוע ממלא שאין גורן זה כלו כי אם קלקול ואין זה מתקן השדה כי אם מקלקל וכל תיקון שנעשה לסתור אינו אלא קלקול ומעיקרא לא מתקן הוא ולא דמי לנטעל וגדר ורפק בה פורתא והשקאת מים שכל דברים הללו אין שופן לסתרן אבל גורן זה סופו לקלקלו ולסתרו דעיקר דאדעתא לתריסה קיימא אבל אם לא לעשות שם גורן קבוע לעולם ברלה דעיני דקני דאין לך חזקה גדולה מזו: **מוליא.** תל: **גלא.** גומא: **שקל מוליא ושדא בגלא אדעתא דארעא.** לקח התל והשליך בגומא שמלא שהשוה כל הקרקע איכא למימר דלארוש עשה שלא אתעבד המחריסה: **מוליא במוליא וגלא בגלא.** התל הרחיב במקומו והשפילו ונתן מגבהו סביבותו לגדדין שלא יהא זקוף כל כך וכן "גלא בגלא" שפתי הגומא השפיל (ו) (וגדר) לאמצעיתה ועשית הגומא חלקה הרי הגומות לבד והתלים לבד והרי ים כאן מקומות מקומות חלקים כל אחד לבדו: **אדעתא דבי דרי.** רצוי הוא לחבוט חטים ולא לתריסה וכל החזקות הללו כיון בנכסי הגר כיון במכר כיון והאחין שחלקו: **דפתח מיא.** שיכנסו בשדה: **פתח תרי בבי.** אחד נגד הנהר ליכנס המים ואחד נגד שני נגלות: **אדעתא דכווני.** לגוד דגים נתכוון ולא להשקות השדה דאי להשקות השדה מתכוין היה לו לעשות פתח אחד ויתעכבו שם המים וגם הדגים יהו נגודין שם מאליהן: **בתפשיתא.** כדאמרן לעיל דפשח דיקלא אדעתא דחיותא: **כדמחזקי מינגי.** אדעתא דדיקלא דהייט מהאי גיסא ומהאי גיסא: **הוה פורתא.** הייט עודר תחת הנילין דמהני ליה כחורש לזריעה: **דמחזקי מינגי.** אדעתא דדיקלא דהייט מהאי גיסא ומהאי גיסא: **הגר לורה.** לורת חיה לו עוף: **בנכסי הגר.** בכתלי הבית, אבל סיוד וכיור דאמר לעיל (דף נג:) "אמה כנגד הפתח" לאו הייט לורת בריה אלא ציורים בעלמא מעשה לעצומים ופרחים אבל לורת חיה לו עוף חשובה ודי בתחד ולא בעינן אמה כנגד הפתח: **דרב לא קנה לגיגתא דבי רב.** גינה הסמוכה לבית מדרשו והיתה של גר ומת וקנאה רב בכך שעשה בה לורה להחזיק בה ומכללא דהך מעשה אימתר הך דרב: **המסויימת במלריה.** שיש לה מלר בתרבע רוחותיה: **כיון שהכיס בה.** וחפר במרת מכוס אחד הכאה אחת בקרקע קנה כולה דהייט רפק בה פורתא וכגון קרקע שעומד לחריסה אבל בבית לא הוי חזקה) ול"ש מכר ול"ש נכסי הגר קנה כולה: **אלא מקום מכושו בלבד.** ודוקא נכסי הגר אבל מכר וקבל זוזי אפילו עבר שדות בעשר מדינות והחזיק באחת מהן קנה כולן כדאמר שמואל בפרקי קמאי בב"ק ורקושין ובדפרישית לעיל (דף נג:) ובהך פלוגתא הלכתא כרב דהא ר"ל עבד עובדא כוותיה דרב לקמן בשמעתין: ושאינה

דשדא ליפתא בי פילי אדעתא דארעא לא הוי חזקה, מאי טעמא, בעידנא דשדא לא הוי שבחא, השתא דקא שבח, ממילא קא שבח. אמר שמואל א) "האי מאן דפשח דיקלא אדעתא דדיקלא קני, אדעתא דחיותא לא קני, ב) ה"ד? "שקל מהאי גיסא ומהאי גיסא = אדעתא דדיקלא, כולא מחד גיסא - אדעתא דחיותא, ואמר שמואל "האי מאן דזכי זיכיא - אדעתא דארעא קני, אדעתא דציבי לא קני ג) היכי דמי? "שקל רבי ווטרי - אדעתא דארעא, שקל רבי ושבק זוטרי - אדעתא דציבי, ואמר שמואל "האי מאן דאתקיל תיקלא - אדעתא דארעא קני, אדעתא דבי דרי לא קני, היכי דמי? "שקל מוליא (ד) ושדא בגלא אדעתא דארעא, מוליא במוליא וגלא בגלא אדעתא דבי דרי, ואמר שמואל "האי מאן דפתח מיא באדעא אדעתא דארעא קני אדעתא דכווני לא קני היכי דמי? ה) "פתח תרי בבי חד מעייל וחד מפיק אדעתא דכווני, חד בבא אדעתא דארעא. "הניא אתתא דאכלה דיקלא בתפשיתא תליסך שנין אתא הניא (ג) ה) רפיק תותיה פורתא, אתא לקמיה דלוי ואמרי לה קמיה דמר עוקבא - אוקמיה בידיה, אתא קא צווחא קמיה, אמר לה: "מאי אעביד לך דלא אחזיקת כדמחזקי אינשי", אמר רב "הצר צורך בנכסי הגר קנה הרב לא קני לגנתא דבי רב אלא ו) בצורתא: איתמר שדה המסויימת במצריה אמר רב הונא אמר רב "כיון שהכיס בה מכוש אחד קנה כולה שמואל אמר לא קנה אלא מקום מכושו בלבד, היו צריכין להשות קרקע כל כך ז):**

ושאינה

לא קני אלא אם כן מתכוין לקנות כדאמרינן לעיל לקנות את מביריתה אף אותה לא קנה כיון שלא נתכוין לקנותה וביבמות פרק ר"ג (דף נב:) אמר הא למה זה דומה לעודר בנכסי הגר וכסבור שלו הן דלא קנה ובהפרה (נ"ק דף מד: ושם) אמר דהמחזיק בשטרותיו של גר מהו מאן דמחזיק בשטרא דאדעתא דארעא הוא מחזיק ובארעא הא לא מחזיק ושטרא נמי לא קנה דלאו דעתיה אשטרא אי דלמא דעתיה נמי אשטרא ואין להקשות דאע"ג דאין דעתיה אשטרא אמאי אין ידו קונה לו שלא מדעתו כמו אגרו דאגר מתורת יד איתרבאי דהא דאגר קונה לו שלא מדעתו הייט שאינו יודע אם הוא באגרו ואם היה יודע היה רוצה לקנות אבל אם יודע ואין מתכוין לקנות לא קני וא"ת מנא בגל לו בכותל יש דתקן בלאו מציאות (נ"מ דף כה:) הרי אלו שלו מפני שיכול לומר של אמוריים הוא אמאי לא קניא ליה אגרו וי"ל דבדבר שאין הווה שימנא לא קנה אגרו שלא מדעתו:

מוליא במוליא כו'. הקשה ה"ר יוסף דאורלייני"ם (ז) משמע שצריך קרקע שוה לחריסה יותר מלדישה ואכן שהדי לדישה צריך הרבה יותר שוה וחלק ומה שפירש נמי בקונטרס' דאם שוטה אדעתא דגורן קבוע קני היכי ידעינן אי עבד אדעתא דגורן קבוע או אינו קבוע והיה מפרש דבי דרי דהכא הייט להעמיד שם בהמות כמו אבי דרי חוסבנא (שבת דף נב:) דלקמן (דף מז.) תנן דבהעמדת בהמה לא קני וי"ל הטיב לו שהם היו דשים במוריגים ולא אדעתא דחיותא אע"פ שמתקן הקרקע וכן פשט דיקלא לא קני אלא אם כן מתכוין לקנות כדאמרינן לעיל לקנות את מביריתה אף אותה לא קנה כיון שלא נתכוין לקנותה וביבמות פרק ר"ג (דף נב:) אמר הא למה זה דומה לעודר בנכסי הגר וכסבור שלו הן דלא קנה ובהפרה (נ"ק דף מד: ושם) אמר דהמחזיק בשטרותיו של גר מהו אמר דהמחזיק בשטרא דאדעתא דארעא הוא מחזיק ובארעא הא לא מחזיק ושטרא נמי לא קנה דלאו דעתיה אשטרא אי דלמא דעתיה נמי אשטרא ואין להקשות דאע"ג דאין דעתיה אשטרא אמאי אין ידו קונה לו שלא מדעתו הייט שאינו יודע אם הוא באגרו ואם היה יודע היה רוצה לקנות אבל אם יודע ואין מתכוין לקנות לא קני וא"ת מנא בגל לו בכותל יש דתקן בלאו מציאות (נ"מ דף כה:) הרי אלו שלו מפני שיכול לומר של אמוריים הוא אמאי לא קניא ליה אגרו וי"ל דבדבר שאין הווה שימנא לא קנה

מוליא במוליא כו'. הקשה ה"ר יוסף דאורלייני"ם (ז) משמע שצריך קרקע שוה לחריסה יותר מלדישה ואכן שהדי לדישה צריך הרבה יותר שוה וחלק ומה שפירש נמי בקונטרס' דאם שוטה אדעתא דגורן קבוע קני היכי ידעינן אי עבד אדעתא דגורן קבוע או אינו קבוע והיה מפרש דבי דרי דהכא הייט להעמיד שם בהמות כמו אבי דרי חוסבנא (שבת דף נב:) דלקמן (דף מז.) תנן דבהעמדת בהמה לא קני וי"ל הטיב לו שהם היו דשים במוריגים ולא

רבינו גרשום

לפת בפילי אדעתא דגר. ששתל לפת בארעיה דגר בנקעיה דבאותה שעה לא שבח דליהוי חזקה: דפשח דיקלא. שעיקר קצת הענפים של דקל של גר: אדעתא דדיקלא. אם לצורך הדקל מתכוין שיגדיל יותר וישביח הוי חזקה וקני: אם לצורך חיותא. להאכיל הענפים לולבין לבהמתו לא קני הדקל: דזכי זכיא. שסכבר וסוכי את השדה אדעתא דארעא כדי שתהא נוחה לחרוש ולזרוע קני: אבל אם אדעתא דציבי. ללקט העצים להסקה לא קני: דתקיל תיקלא. למשוי קרקע השדה: אדעתא דארעא. שתהא נוחה לחרוש ולזרוע קני: אדעתא דבי דרי. לחבוט שם חטים מוליא. תל: נגא. חריץ: שקל מוליא במוליא. שנטל ראש המוליא ונותן סביב התל כדי להרחיבו. נגא בנגא שנופל מצידי הגומא ומשליך למטה בקרקעית' כדי להשוות ה) הייט ולהרחיבה ה) הייט אדעתא דארעא. ג) כמו אמת המים שמשקה בכל השדה: פתח תרי בבי. שפעמים סיכר האחד ומוציא המים באחר הייט אדעתא דכווני: בתפשיתא. בנכסי הגר ולא חיתה לנקות כל האילן ביחד אלא כדאמר לעיל: אתא חד נברא רב ביה. חפר תחתיו שעידרו כמו שחופרין תחת האילנות: אלא. בצורתא. בציור שצייר בכוחליה: המסויימת. המסומנת שגיכרת בין השדות שהמצרים נבוהין סביבה והיא של גר: ניכוש. חפירת יד:

ה) עי' בתוס' מו"ק דף יע"ב ד"ה מוליא אבל דכ"ה גי' רב אלפס דמוליא במוליא אדעתא דארעא ותקן נסם רבינו תקנו לסיפך וצ"ע: ב) נראה דחסר כאן וצ"ל אלא מאן דפתח מיא. כמו אמת המים וכו':

עין משפט נר מצוה

רלג א מיי' פ"ב מהל' זכיה ומתנה הל' י סמג עשין עג טור ש"ע סי' סי' ערה סעיף כב: רלד ב ג מיי' שם הל' ד ס טוש"ע שם סעיף יז: רלה ד ה מיי' שם הל' ה ו טוש"ע שם סעיף יח: רלו ו ז מיי' שם הל' ו ח טוש"ע שם סעיף יט: רלז ח ט מיי' שם הל' ז ח טוש"ע שם סעיף כ: רלח י כ מיי' שם הל' כ סמג שם טוש"ע שם סעיף יב: רלט ל מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעיף יד: רמ מ מיי' שם פ"ח הל' כט ו סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

* כלומר לא ראוי אז תיקון בגוף הקרקע

גליון הש"ס

△ סדרה ע"ז בלות של טיאול - בדולות (קנין) ויש לחתן את הגרוזלת אותו, דבר אז לחזלת חיבוני כאו נעת בינות

נא אז בחנוך בקנין אל לא

הגהות הב"ח
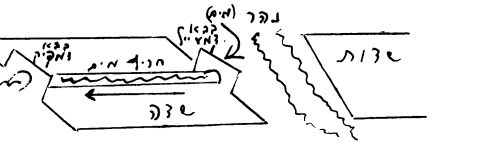
(א) גמ' ודתא בגלא אדעתא דארעא. נ"ב ונמסי מו"ק דף י' ע"ב איתא לדיה איפכא: (ב) שם אתא הכוח בגבא דפיק: (ג) רשב"ם ד"ה דשדא וכו' מכסהו עפר ואע"פ וכו' משקה את השדה ומעיב ומגבב: (ד) ר"ה אדעתא דדיקלא כדי שיגדל הדקל כלל ואיכא קני מפמן: (ה) ר"ה דבי דרי וכו' יפה נריך לחרוש שם ולזרוע: (ו) ר"ה מוליא במוליא וכו' הספיל וגיכר לאחצעיתה: (ז) תוס' ד"ה מוליא וכו' הר"י דאורלייני"ם הכא משמע וכו' דלריסה צריך הרבה. נ"ב מימה על הסוס' שלא הרגישו דבמו"ק דף י' ע"ב איתא לדיה איפכא ונראה שכאן הוא ט"ס וצ"ל איפכא: